

Diàleg

AVUI+
Des del 1976
CORPORACIÓ CATALANA
DE COMUNICACIÓ S.L.

ANTONI CAMBREDÓ, president executiu
JOAN ODINA, conseller delegat
ORIOI HUGUET, director general
ESTHER CARALPS, directora de màrqueting i comunicació
PATRÍCIA TARRIDA, cap de distribució
JOAN SERRA, director de producció
IVAN GRAU, cap financer
QUICO DOMINGO, cap de sistemes

EMBRANZIDA ECONÒMICA
A LA FRANJA DE PONENT

Ramon Tremosa
i Balcells

Professor de teoria econòmica a la UB
www.ramontremosa.com

EN SÍNTESI

Khrusxov
i Stalin

El castell d'Areny

La família del meu pare prové d'Areny de Noguera, a la Franja de Ponent. Pujant de Lleida a Viella, és un petit poble situat abans del Pont de Suert, quasi a tocar del riu Noguera Ribagorçana. L'any 1833, arran de la divisió provincial de Javier de Burgos, la frontera entre Catalunya i Aragó va ser fixada en aquest riu i per això els meus avis ja van néixer aragonesos, tot i que amb prou feines sabien parlar castellà. Aquesta frontera no té cap lògica econòmica, atès que aquest riu, que baixa de nord a sud (en contrast amb les serres i carenes del Pirineu, que van d'est a oest), és un punt de confluència i trobada més que no pas de separació.

LA DIVISIÓ PROVINCIAL VA ESCAPÇAR UNES comarques històricament catalanoparlants, per bé que els seus habitants van seguir orientant les seves relacions personals i els seus intercanvis comercials a Catalunya. Avui segueixen adreçant-se preferentment a Viella, Tremp o Lleida, en tant que sortides tradicionals naturals, tot i que fa deu anys s'ha consumat el canvi de bisbat, de la Seu d'Urgell a Barbastro. La catalanitat hi ha estat latent de manera més o menys conscient i la força econòmica secular de Catalunya era objecte de reflexió: "No ens sortiria més a compte ser catalans que aragonesos?". Així, la recuperació de l'autogovern català l'any 1980 va ser vista amb simpatia i a Areny s'afanyaren a signar convenis d'ensenyament i de sanitat amb Catalunya, així com també a instal·lar un repetidor per a poder captar el senyal de TVC.

TOT I AIXÒ, EN ELS DARRERS DEU ANYS S'HA produït un canvi de percepció, que té relació amb el finançament autonòmic. Les limitacions financeres de la Generalitat s'han anat accentuant, en contrast amb els recursos creixents del govern aragonès. La pluja de recursos públics a tota la franja aragonesa és espectacular i a Areny és ben visible en molts àmbits: places i carrers renovats del nucli medieval, cases i façanes restaurades (espectacular gòtic civil a la Casa del Governador, avui museu comarcal), noves rutes turístiques obertes (dinosauris, dòlmens), una colònia de voltors recuperada, piscines i poliesportiu modernitzats, subvencions molt elevades per a l'establiment de negocis de turisme rural... a banda de tota mena de cures i facilitats de les autoritats locals per als veïns. La complicitat o la indiferència del sector públic, avui més potent que mai, és bàsica per impulsar o per deixar esllaugir l'economia d'un territori.

EL CASTELL D'ARENY ÉS UN ALTRE EXEMPLE d'aquest impuls públic. Considerat el primer castell documentat del comtat de Ribagorça (any 823), al costat de la torre medieval s'alcen les restes d'una església romànica, situada dalt d'un abrupte turó. Fa dos anys que el govern aragonès hi està realitzant diferents treballs de consolidació, que han posat al descobert una necròpolis del segle XI i una espectacular cisterna d'aigua excavada a la roca. No cal dir que els recomano una visita, si és a l'estiu millor al capvespre.

EL MEU PARE EM DEIA ARA FA QUATRE ANYS: "He passat de la duresa de la vida del segle XII als aven-

CARLES DE MIGUEL

"La història té girs sobtats i sorprenents: fa vint anys, tota la comarca semblava condemnada a l'abandó"

ços del segle XXI; he passat d'anar a buscar aigua a la font de petit i de segar blat amb una falç de jove al teletreball per Internet abans de jubilar-me. Ja ho he vist tot a Areny". No, no ho havia vist tot: per pujar els materials al castell s'ha estat fent servir un helicòpter. Un helicòpter al castell d'Areny! És una bona metàfora, tot un símbol d'un nou poder emergent, un govern aragonès potent i eficient comandat avui per ribagorçans de parla catalana, que fan una política desacomplexada de suport total al seu territori. La història té girs sobtats i sorprenents, fa vint anys tota la comarca semblava condemnada a l'abandó.

EL SUPERÀVIT FISCAL DE LA FRANJA ARAGONESA és elementalment espectacular, ja que obres i reformes semblants s'estan realitzant a altres pobles

veïns. En contrast amb el castell d'Areny, a l'altra banda del riu es troba el castell d'Orrit. Situat a Catalunya, aquest castell es troba construït en línia a pocs centenars de metres de distància del d'Areny. Aprofitant que el riu fa un tall estret a la mateixa serra transversal, està situat també en un lloc abrupte, pensat per barrar el pas als sarraïns que volguessin pujar riu amunt. La seva situació, però, és de total abandó i en parlarem dijous vinent: i és que al castell d'Orrit s'hi acaba de documentar el primer text escrit en català, un jurament feudal datat l'any 1047, dos segles abans de les homilies d'Organyà.

AQUEST DISSABTE HEM ANAT A ARENY A ESPORGAR els arbres de l'hort i l'era, com fem cada any a finals de febrer. Després d'un excel·lent dinar a la fonda de casa Domench, baixem cap a Barcelona. Al cotxe tots s'han adormit i, per tant, la música d'Obrint Pas i del Club Super3 deixa pas a Joan Pau Pujol: la seva missa de Sant Jordi, estrenada al Palau de la Generalitat el 1614, és una autèntica delícia en la versió polifònica que n'ha fet la Capella Joan Cererols, regalada fa poc per la revista *Sàpiens*. Fa un dia clar, preciós i serè, el blat verdeja per sobre de clapes de neu disperses i la llum de l'hora baixa il·lumina com mai els boscos de pins, roures i alzines que s'alternen a les muntanyes, al peu de les quals baixa el nostre riu. I de sobte, la inspiració precisa de Màrius Torres: "Per què has fet, o diví Pare de la ironia, tan bells els sentiments humans?"

Marçal
Sintes

S'acaba de complir el cinquanta aniversari d'un esdeveniment que suposa una autèntica inflexió en la història del segle XX. Va ser el 25 de febrer de 1956 i el protagonista, Nikita Khrusxov, un home a qui segurament la història no ha ponderat prou justament, tal vegada perquè la imatge més cèlebre d'ell és aquella en què colpeja la taula de les Nacions Unides amb la seva sabata esquerra. El dia 25 de febrer de fa cinquanta anys Khrusxov va llegir davant el XX Congrés del PCUS el seu informe de denúncia de l'estalinisme i els seus crims. Sembla possible que prengué aquesta decisió mogut en part pels remordiments de la seva participació en el règim. No obstant, això no lleva heroisme al succés —que es produïa sols tres anys després de la mort de Ióssif Stalin— ni, encara menys, transcendència. Els quasi mil cinc-cents capítols reunits en sessió secreta al Gran Palau del Kremlin van quedar estupefactes. El que havien sentit correria com la pólvora entre els nusos de poder tant de l'URSS com dels seus Estats satèl·lits, i traspalsaria el comunisme mundial. Els assassinats, les deportacions massives, el gulag, el terror, la misèria... van ser obra d'un tirà paranoic i megalòman, en efecte, però no només d'ell. Perquè l'estalinisme mai no hagués existit sense un ordre totalitari que el fes possible. Un ordre lliberticida que se sustentava i era producte d'una ideologia concreta: el comunisme. Restringir l'estalinisme a la persona del dictador, que és el que han fet molts un cop van haver d'admetre'n els crims, és, pura i simplement, fer passar bou per bestia grossa. Enganyar.

m.sintes@hotmail.com